

# Mishpachah Beit Midrash



—HEt FAMILIE studiehuis—  
Studie van de PARASHAT HASHAVUAH door  
THEMATISCHE ANALYSE

Welkom bij Mishpachah Beit Midrash, het Familie StudieHuis. Elke Shabbat komen we samen in ons huis en bestuderen de Geschriften, in het bijzonder de Torah. Het is een leuke tijd van openbaring ontvangen van de Ruach HaKodesh (Heilige Geest). Iedereen doet mee—volwassenen en kinderen—als we het Parashat HaShavuah (wekelijkse Parashah) schema volgen. We wijden ons aan het bestuderen van de Torah omdat de Torah de fundatie voor de hele Schrift is. Derhalve zal een grondiger inzicht in de Torah ons helpen om de rest van de Tanakh (O.T.) en de Brit Chadashah (N.T.) beter te begrijpen. Bovendien, zoals Yeshua zelf verklaarde, onderwijst de Torah over Hem. Dus bestuderen we de Torah opdat we dichter tot Yeshua, het doel van de Torah, zouden kunnen komen.

Als gelovigen in de Messias hebben we de schat aan wijsheid der wijzen van Israël ontdekt. Deze mannen, die zich toegewijd hebben aan het bestuderen van de Torah, hebben ons een rijk erfgoed nagelaten. Deel van dat erfgoed is een unieke studiemethode om te leren en de Schrift te interpreteren. Dit wordt thematische analyse genoemd. In thematische analyse zoeken we naar de onderliggende thema's/topics van elke passage in de Schrift. Door het bestuderen van Schriftverzen, verwant door een gemeenschappelijk thema, lijn per lijn en regel per regel onder de loep te nemen, opent de Schrift zich voor ons op een unieke manier, die duidelijk door de Ruach HaKodesh geïnspireerd is. Passages die voorheen raadselachtig leken, beginnen zinvol te worden en verschillende niveaus van wijsheid en begrip ontvouwen zich voor onze ogen.

Thematische analyse van de Schrift is gebaseerd op de volgende constructies:

- 1) Mozes schreef de Torah als vijf *afzonderlijke* boeken zoals de Ruach HaKodesh hem inspireerde.
- 2) Aangezien Adonai hem deze woorden liet afscheiden in vijf afzonderlijke boeken, veronderstellen we dat elk boek een unieke boodschap of thema had.
- 3) Binnen elk boek zijn de woorden geschreven met twee paragraaf-lijkende onderverdelingen die de woordstroom onderbreken.
- 4) Aangezien Adonai Moshe gebod de individuele boeken te verdelen in kleinere paragraaf-lijkende porties of *Parshiot*, veronderstellen we dat elke Parsha als een afzonderlijk onderdeel geschreven werd, want elk van deze Parsha's probeert een unieke gedachte, thema, beeldvorming of bewustmaking over te brengen.

Bijgevolg denken wij, aangezien Adonai deze onderverdelingen inspireerde, dat ze **ZEER** belangrijk zijn. We gebruiken deze Godbeademde verdelingen als basis voor onze thematische analyse van de Schrift. Eens je begint met het thematisch interpreteren van de Schrift zal je onmiddellijk **ZIEN** dat Adonai Zijn woorden schreef op een manier die overeenstemt met de intentie dat ze zo thematisch zouden worden geïnterpreteerd.

Hier is een voorbeeld van hoe een Parsha verdeling eruit ziet ...



# —Parashat HaShavuah—

כִּי-תֵצֵא

## Ki Teitzei

*(Wanneer gij uittrekt)*

*Devarim 21:10-25:19*

*(Deuteronomium 21:10-25:19)*

### **This Week's Parshiot**

- 1 Devarim 21:10-14 ☐
- 2 Devarim 21:15-17 ☐
- 3 Devarim 21:18-21 ☐
- 4 Devarim 21:22-23 ☐
- 5 Devarim 22:1-3 ☐
- 6 Devarim 22:4 ☐
- 7 Devarim 22:5 ☐
- 8 Devarim 22:6-7 ☐
- 9 Devarim 22:8-9 ☐
- 10 Devarim 22:10-11 ☐
- 11 Devarim 22:12 ☐
- 12 Devarim 22:13-19 ☐
- 13 Devarim 22:20-21 ☐
- 14 Devarim 22:22 ☐
- 15 Devarim 22:23-24 ☐
- 16 Devarim 22:25-27 ☐
- 17 Devarim 22:28-29 ☐
- 18 Devarim 23:1 ☐
- 19 Devarim 23:2 ☐
- 20 Devarim 23:3 ☐
- 21 Devarim 23:4-7 ☐
- 22 Devarim 23:8-9 ☐
- 23 Devarim 23:10-15 ☐
- 24 Devarim 23:16-17 ☐
- 25 Devarim 23:18-19 ☐
- 26 Devarim 23:20-21 ☐
- 27 Devarim 23:22-24 ☐
- 28 Devarim 23:25 ☐
- 29 Devarim 23:26 ☐
- 30 Devarim 24:1-4 ☐

# This Week's Parshiot

- 31 Devarim 24:5-6 ◻
- 32 Devarim 24:7 ◻
- 33 Devarim 24:8-9 ◻
- 34 Devarim 24:10-13 ◻
- 35 Devarim 24:14-15 ◻
- 36 Devarim 24:16 ◻
- 37 Devarim 24:17-18 ◻
- 38 Devarim 24:19 ◻
- 39 Devarim 24:20-22 ◻
- 40 Devarim 25:1-4 ◻
- 41 Devarim 25:5-10 ◻
- 42 Devarim 25:11-12 ◻
- 43 Devarim 25:13-16 ◻
- 44 Devarim 25:17-19 ◻

## Het boek Devarim begrijpen

*Doelstelling—De literaire structuur van het boek Devarim begrijpen.*

- I. **Voorheen** ontdekten we dat het boek Devarim een verzameling was van vier toespraken die Mozes hield voor Am Yisrael (het volk Israël) tijdens zijn laatste vijf levensweken. Het basis overzicht van het boek ziet er zo uit:

| <i>Schrift Verwijzing</i> | <i>Onderwerp</i>         |
|---------------------------|--------------------------|
| Devarim 1-4               | Inleidende toespraak     |
| Devarim 5-26              | Hoofdtoespraak           |
| Devarim 27-28             | Tochachah (Waarschuwing) |
| Devarim 29-30             | Teshuvah (Berouw)        |

- II. Op dit moment bestuderen we Mozes' hoofdtoespraak, Devarim 5-26. We leerden ook dat deze hoofdtoespraak onderverdeeld is in twee belangrijke onderwerpen. Het eerste onderwerp is getiteld, **Het Gebod** (enkelvoud), dat begint in Devarim 6:1 en verder loopt tot Devarim 11:25. Het tweede onderwerp is getiteld, **De Inzettingen (chukim) en Verordeningen (mishpatim)** en lopen van Devarim 11:26-26:19. Laten we deze week verder een beter inzicht in het boek Devarim verwerven door zijn thematische structuur te bestuderen. Dit is weer één van die studies waarin je er versted zal van staan hoe thematische analyse duidelijkheid en inzicht in de tekst zal verschaffen.
- III. We hebben net twee sidra's (Torah porties) beëindigd die vele inzettingen (chukim) en verordeningen (mishpatim) bevatten met betrekking tot de vestiging van Am Yisrael als een volk. In het algemeen, bevatte Parashat Re'eh inzettingen (chukim) en verordeningen (mishpatim) die behoren bij de vestiging van een nationaal centrum voor aanbidding. Herinner je je de sleutelzin die meerdere malen in Parashat Re'eh herhaald werd?<sup>1</sup> Lees Parashat Shoftim door (Devarim 16:18-21:9). Hoe zet Parashat Shoftim het thema verder van inzettingen (chukim) en verordeningen (mishpatim) die betrekking hebben op Am Yisra'el op *nationaal niveau*?<sup>2</sup> Neem nu Parashat Ki Teitzei opnieuw door, en let op bepaalde geboden hier en daar. Zie je een verschil? Wat is het grootste thematische verschil tussen de inzettingen (chukim) en verordeningen (mishpatim) voorgesteld in Parashat Ki Teitzei vergeleken met Parasha's Re'eh en Shoftim?<sup>3</sup> Verbazend, niet! De

volledige focus is nu overgegaan van nationale kwesties naar kwesties die betrekking hebben op de individuele Israëliet! Dit is een belangrijke thematische verschuiving.

- A. Parashat 'Eikev en Va'etchannan hadden voornamelijk betrekking op het eerste onderwerp van de hoofdtoespraak—**Het Gebod**. Denk eraan, Het Gebod was niets anders dan het grootste gebod om de Heilige lief te hebben met heel je hart en ziel. We zagen dat de volledige sectie over **Het Gebod** (Devarim 6:1-11:25) de houding van ons hart ten opzichte van naar Adonai benadrukte. Zijn bekommernis was dat Am Yisrael Hem zou liefhebben en volledig vertrouwen. Het sleutelwoord, *liefde*, komt talrijke keren voor.
- B. Zoals ik gezegd heb, Devarim 12-26 omvat de **Inzettingen(chukim) en Verordeningen (mishpatim)** sectie van de hoofdtoespraak. We hebben reeds gezien dat deze sectie betrekking heeft op hoe Am Yisra'el als een natie zal fungeren. Parashat Re'eh en Shoftim hebben betrekking op hoe Am Yisrael met elkaar zou moeten omgaan op nationaal niveau. Nu bespreekt Parashat Ki Teitzei hoe Am Yisra'el met elkaar moet omgaan op individueel niveau.
- C. Laten we de punten A en B hierboven onderzoeken. Thematisch, zie je hoe punt A betrekking lijkt te hebben op de verticale mens -God relatie? Voorts, zie je hoe punt B de nadruk lijkt te leggen op de horizontale mens -mens relatie? Kan je aan een andere reeks wetten denken die opgedeeld zijn in deze twee belangrijke gebieden die we hier aantonen? <sup>4</sup> Wow! We zijn hier misschien iets op het spoor. Zou er een thematische relatie kunnen zijn tussen de Tien Geboden en de presentatie van Mozes' hoofdtoespraak? Laten we de Tien Geboden thematisch overlopen.

- Gebod #1—Ik ben de HEERE, uw God, die u uit het land Egypte, uit het huis van gebondenheid heb geleid. Welk algemeen thema onderwijst dit gebod volgens jou?<sup>5</sup>
- Gebod #2—Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben. Gij zult u geen gesneden beeld, noch enige gelijkenis maken, *van wat* boven in de hemel is, noch *van wat* onder op de aarde is, noch *van wat* in de wateren onder de aarde is. <sup>5</sup> Gij zult u voor die niet buigen, noch hen dienen; want Ik, de HEERE uw God, ben een na-ijverig God, Die de misdaad der vaders bezoekt aan de kinderen, aan het derde, en aan het vierde *geslacht* van hen, die Mij haten; <sup>6</sup> En doe barmhartigheid aan duizenden van hen, die Mij liefhebben, en Mijn geboden onderhouden. Welk algemeen thema onderwijst dit gebod volgens jou?<sup>6</sup>
- Gebod #3—Gij zult de Naam van de HEERE uw God niet ijdel gebruiken; want de HEERE zal niet onschuldig houden, die Zijn Naam ijdel gebruikt. Welk algemeen thema onderwijst dit gebod volgens jou?<sup>7</sup>
- Gebod #4—Gedenkt de sabbatdag, dat gij die heiligt. <sup>9</sup> Zes dagen zult gij arbeiden en al uw werk doen; <sup>10</sup> Maar de zevende dag is de sabbat van de HEERE uw God; *dan* zult gij geen werk doen, gij, noch uw zoon, noch uw dochter, *noch* uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch uw vreemdeling, die in uw poorten is; <sup>11</sup> Want in zes dagen heeft de HEERE de hemel en de aarde gemaakt, de zee en al wat daarin is, en Hij rustte ten zevenden dage; daarom zegende de HEERE de sabbatdag, en heiligde die. Welk algemeen thema onderwijst dit gebod volgens jou?<sup>8</sup>
- Gebod #5—Eert uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land, dat u de HEERE uw God geeft. Welk algemeen thema onderwijst dit gebod volgens jou?<sup>9</sup>
- Gebod #6—Gij zult niet doodslaan. Welk algemeen thema onderwijst dit gebod volgens jou?<sup>10</sup>

- Gebod #7—Gij zult niet echtbreken. Welk algemeen thema onderwijst dit gebod volgens jou?<sup>11</sup>
- Gebod #8—Gij zult niet stelen. Welk algemeen thema onderwijst dit gebod volgens jou?<sup>12</sup>
- Gebod #9—Gij zult geen valse getuigenis spreken tegen uw naaste. Welk algemeen thema onderwijst dit gebod volgens jou?<sup>13</sup>
- Gebod #10—Gij zult niet begeren het huis van uw naaste; gij zult niet begeren de vrouw van uw naaste; noch zijn dienstknecht, noch zijn dienstmaagd, noch zijn os, noch zijn ezel, noch iets, dat van uw naaste is. Welke algemeen thema onderwijst dit gebod volgens jou?<sup>14</sup>

Voor we verder gaan, heb je je ooit afgevraagd waarom de Torah soms over de Tien Geboden spreekt alsof zij het *volledige verbond* vertegenwoordigen? Mozes verklaarde het volgende aan de kinderen van Israël wanneer hij hen de gebeurtenissen die plaatsvonden op de Berg Sinai opnieuw vertelde:

<sup>13</sup>Toen verkondigde Hij u **Zijn verbond**, dat Hij u gebod te doen, **de tien woorden**, en schreef ze op twee stenen tafelen (Devarim 4:13).

- IV. Waarom en hoe kon Mozes de Tien Geboden Adonai's *verbond* noemen? We weten dat Hij Israël vele andere geboden gaf. Dus, waarom zette Hij dan deze tien apart en zei Hij in essentie dat ze gelijk waren aan het volledige verbond? Nu we de thema's kennen die met elk van de Tien Geboden verbonden zijn, laten we Mozes' hoofdtoespraak van dichterbij bekijken om op deze vragen te kunnen antwoorden.
- A. Lees [Devarim 6:4-5, 12-14; 7:6-16; 8:1-6; 10:12-13; 11:13-14, 22-25](#). Deze passages komen uit de sectie **Het Gebod** van Mozes' hoofdtoespraak. Zie hoe deze passages vereisen dat Am Yisra'el op Hem vertrouwt. De Heilige maakt talrijke onthutsende beloftes aan Am Yisra'el. Wat zou hun reactie moeten zijn?<sup>15</sup> Bovendien, roept Hij Am Yisra'el herhaaldelijk op om Hem lief te hebben en Hem aan te kleven. Hoe is deze passage thematisch verbonden met een van de Tien Geboden?<sup>16</sup>
- B. Lees [Devarim 6:13-15; 7:1-5, 25-26; 10:16-17; in het bijzonder 12:1-4](#). Hoe zijn deze passages thematisch verbonden met enkele van de Tien Geboden?<sup>17</sup> Zoals je kunt zien, zijn de thema's van de eerste twee geboden (mitzvot) dezelfde thema's die we terugvinden aan het begin van Mozes' hoofdtoespraak (hoofdzakelijk in de sectie **Het Gebod**). Laten we verder gaan.
- C. Lees [Devarim 12-14](#). Welke uitdrukking wordt in deze portie van de Schrift telkens opnieuw gebruikt?<sup>18</sup> De belangrijkste klemtoon lijkt te liggen op het nationale centrum waar de Heilige Zijn Naam zal laten verblijven. Nu hoe is deze klemtoon op De Naam thematisch verbonden met enkele van de Tien Geboden (mitzvot)?<sup>19</sup> Hmm. Zoals je kunt zien, wordt dit bijzonder interessant, niet? ☺
- D. Lees [Devarim 15-16](#). Welk woord wordt meerdere malen gedetailleerd en impliciet herhaald in deze sectie van de Schrift?<sup>20</sup> Merk op hoe het getal zeven deze sectie overheerst.
- Devarim 15:1—Instructies betreffende de **zeven** -jarige kwijtschelding van schuld (Shemitah cyclus).
  - Devarim 15:12-18—Israëlische slaven worden elke **zeven** jaar vrijgezet.
  - Devarim 16:4-8—**Zeven** dagen van het Feest van Ongezuurde Broden.
  - Devarim 16:9-12—**Zeven** weken aftellen tot Shavuot.
  - Devarim 16:13-15—**Zeven**- dagen viering van Sukkoth in de **zevende** maand.

Nu, hoe is deze klemtoon op het getal zeven thematisch verbonden met een van de Tien Geboden (mitzvot)?<sup>21</sup>

- E. Lees [Devarim 16:18-18:22](#). Hoewel dit deel van de Schrift vier verschillende leiderschapsinstellingen behandelt—profeet, priester, rechter en koning—hoe zijn ze allemaal thematisch verbonden?<sup>22</sup> Hoe is het thema van leiderschap en autoriteit thematisch verbonden met een van de Tien Geboden (mitzvot)?<sup>23</sup>
- F. Lees [Devarim 19-21](#). Deze sectie van de Schrift behandelt vele onderwerpen, zoals de Vrijsteden, onopgeloste moord, doden van een rebellerende zoon, correct hangen van misdadigers aan de paal en borstwering aan daken. Welk ene thema verbindt ze allemaal?<sup>24</sup> Hoe is deze nadruk op dode lichamen thematisch verbonden met een van de Tien Geboden (mitzvot)?<sup>25</sup>
- G. Lees [Devarim 22:10-23:19](#). Hoe zou je het algemeen thema van de onderwerpen in deze sectie van de Schrift kenmerken?<sup>26</sup> Hoe zijn de thema's van echtelijke en seksuele relaties thematisch verbonden met een van de Tien Geboden (mitzvot)?<sup>27</sup> Hoe is de instructie met betrekking op het dragen van tzitzit thematisch verbonden met het zevende gebod?<sup>28</sup>
- H. Lees [Devarim 23:20-26](#). Wat is het algemeen thema van deze passages?<sup>29</sup> Hoe is dit thema thematisch verbonden met het achtste gebod?<sup>30</sup>
- I. Lees [Devarim 19:15-21](#). Welk gebod is thematisch verbonden met deze passage?<sup>31</sup>
- J. Lees [Devarim 24](#). Ten slotte, kan je zien hoeveel van de geboden (mitzvot) in deze sectie van de Schrift thematisch verbonden zijn met het tiende gebod?<sup>32</sup>
- K. Laten we de informatie die we net onthuld hebben in kaart brengen.

| <i>Schriftverwijzing</i> | <i>Thema</i>                                | <i>Relevant Gebod</i>                     |
|--------------------------|---|---|
| Devarim 6-12             | Geloof in Adonai<br>Afwijzing van afgoderij | 1 <sup>ste</sup> en 2 <sup>de</sup> Gebod |
| Devarim 12-14            | Eren van de Naam                            | 3 <sup>de</sup> Gebod                     |
| Devarim 15-16            | Heiliging van Tijd                          | 4 <sup>de</sup> Gebod                     |
| Devarim 16:18-18:22      | Autoriteit Respecteren                      | 5 <sup>de</sup> Gebod                     |
| Devarim 19-21            | Heiliging van Leven                         | 6 <sup>de</sup> Gebod                     |
| Devarim 22:10-23:19      | Heiliging van Intimiteit                    | 7 <sup>de</sup> Gebod                     |
| Devarim 23:20-26         | Heiliging van Eigendom                      | 8 <sup>ste</sup> Gebod                    |
| Devarim 19:15-21         | Heiliging van Waarheid                      | 9 <sup>de</sup> Gebod                     |
| Devarim 24               | Hebzucht                                    | 10de Gebod                                |

Deze thematische connecties benadrukken ***dat alle wetten gegeven in Mozes' hoofdtoespraak hun fundering hebben in de Tien Geboden gegeven bij Sinai.***

Opnieuw zien we dat er mooie patronen zijn in Adonai's Woord, gegeven om ons te helpen ***Zijn*** bedoelde interpretatie te ontvangen. Na het zien van deze inspirerende connecties, denk je dat er enige mogelijkheid bestaat om de Tien Geboden te scheiden van de andere geboden van de Torah?

De Tien Geboden vormden de blauwdruk voor Mozes' hoofdtoespraak! Bovendien, ben ik er zeker van dat je inziet hoe belangrijk thematische analyse is! Het is het werktuig dat de Schrift ontsluit en zijn schatten openbaart. Moge de Heilige ons allen helpen het te begrijpen en toe te passen. Zoals ik eerder al zei, veel mensen denken dat de Torah een allegaartje is van wetten die niets met elkaar te maken hebben. Nu kunnen we zien dat het een hoogst georganiseerd document is met een welomlijnd verloop, stijl en ritme.



## *de Parsha begrijpen* *Devarim 25:17-19*

**Doelstelling**—Het belang begrijpen van het maken van een overzicht van een verhaal van de Torah. Verborgene patronen in een verhaal ontdekken. Andere Schriftverzen vinden die thematisch verbonden zijn met het verhaal onder analyse. Begrijpen hoe de thematische connecties je helpen het belang van het geanalyseerde verhaal te interpreteren.

### *De Lessen van het Verhaal over de Strijd met Amalek Begrijpen*

- I. Lees de laatste Parsha van de sidra van deze week, [Devarim 25:17-19](#). Herinner je je onze uiteenzetting over chiasmische structuren? Zie je er hier een? Denk eraan, een chiasmische structuur is in wezen een *thematische methode om de Torah verhalen te organiseren*. Een chiasmische structuur is een patroon dat als volgt georganiseerd is: Over het algemeen is een verhaal in twee helften verdeeld. De thema's van de eerste helft van de literaire eenheid worden herhaald in de tweede helft van de eenheid *in omgekeerde volgorde*. Bovendien wijzen beide helften van het verhaal naar de centrale as, het belangrijkste element in het verhaal. Laten we dit op onze Parshiot toepassen, door ze zorgvuldig thematisch op te delen. Daarna zullen we ze onderzoeken om het mooie patroon te zien.

A. Laten we eerst kijken naar het algemene verloop van de Parsha.

- Devarim 25:17—Aansporing om zich te herinneren wat Amalek deed
- Devarim 25:18—Amalek's aanval
- Devarim 25:19—Adonai's instructies voor Am Yisra'el's reactie (wraak nemen)

in deze

Op dit punt kan deze Parsha er uitzien alsof het niet om een chiasmische structuur gaat. Kijkend naar Devarim 25:17 en 19, welke belangrijke hint is daar aanwezig die suggereert dat deze passage een chiasmische structuur zou kunnen zijn?<sup>33</sup>

B. Als we deze drie verzen ijverig doorzoeken, zullen we de volgende chiasmische structuur vinden:

A) [Devarim 25:17](#)—Het gebod (mitzvah) zich te herinneren wat Amalek Israël aandeed.

B) Devarim 25:17-18—De nadruk op **WAAR** en **HOE** de gebeurtenis plaatsvond (onderweg).

C) [Devarim 25:18](#)—Am Yisra'el's fysische conditie tijdens de aanval.

D) [Devarim 25:18](#)—Amalek vreesde Adonai niet.

C1) [Devarim 25:19](#)—Am Yisra'el's fysische conditie wanneer zij zich wreken op Amalek.

B1) Devarim 25:19—**WAAR** Am Yisra'el gevestigd zal zijn en **HOE** zij zich op Amalek zullen wreken.

A1) [Devarim 25:19](#)—Het gebod (mitzvah) voor Am Yisra'el om Amalek's daden niet te vergeten.

- C. Zoals je kunt zien, deelt dit verhaal zich duidelijk op in een chiasmische structuur, ook al is dit slechts drie verzen lang! De tweede helft van de Parsha bevat exact dezelfde thema's als de eerste helft *in omgekeerde volgorde*. Ik toon jullie graag chiasmische structuren omdat ze het belang benadrukken om te leren hoe **THEMATISCH** te denken. Als je de Schrift niet thematisch analyseert, zal je een groot deel van haar wijsheid missen.
- D. In de eerste helft van de chiasmische structuur worden de thema's voorgesteld volgens Amalek's daden. In de tweede helft van de structuur worden de thema's voorgesteld met betrekking tot Am Yisra'el's toekomstige reactie op Amaleks aanval.
- E. Denk eraan, beide helften van het verhaal wijzen altijd naar de *centrale as*. In dit geval is de centrale as het feit dat Amalek Adonai niet vreesde. Zou dit de reden kunnen zijn waarom Adonai Am Yisra'el bevel gaf zich op hen te wreken? Om deze vraag te beantwoorden moeten we naar andere Schriftverzen kijken die thematisch verbonden zijn met dit vers. Laten we daarom de originele passage bestuderen over Amaleks aanval om meer inzicht te verwerven in de reden waarom Adonai hen zo minacht.
- II. Lees [Exodus 17:8 - 17:13](#)—Om het algemene thema van een passage te bepalen, is het goed er een overzicht van te maken en de onderwerpen van het overzicht eerst te bestuderen. Stel, na de passage gelezen te hebben, een algemeen overzicht op van het verloop van de onderwerpen in dit verhaal.
- 17:8-10—Amalek valt Israël aan en de voorbereidingen voor oorlog
  - 17:11-13—Het gevecht
  - 17:14-16—De afloop van het gevecht

Geloof het of niet, we hebben hier nog een chiasmische structuur.

**A1) 8-10—Eerste aanval en voorbereidingen;**

**B1) 11—Het gevecht gaat heen en weer**

**C) 12—De versterking van Mozes' handen**

**B2) 13—Jozua zegeviert over Amalek**

**A2) 14-16—Verbreding van het conflict voor eeuwig**

Nu, laten we deze structuur thematisch analyseren vanuit verschillende invalshoeken.

A. De Tegengestelde Helften van het Verhaal Vergelijken en Contrasteren

1. Wanneer we de **A** secties vergelijken, zien we dat in de eerste helft van het verhaal, het Amalek is die het initiatief neemt tot het gevecht met Israël. In de tweede helft van het verhaal, is het Adonai die voor eeuwig een gevecht zal aangaan met Amalek. Merk op hoe dit parallel loopt met de chiasmische structuur in Devarim 25:17-19, waar de eerste helft van het verhaal Amaleks acties weerspiegelt, terwijl de tweede helft die van Am Yisra'el weerspiegelt.
2. Wanneer we de **B** secties vergelijken, zien we in de eerste helft van het verhaal dat Israël verzwakt in het gevecht (let op de laatste zinsnede in vers 11). In de tweede helft van het verhaal, is het Amalek die verzwakt in de strijd.
3. Zie de één op één overeenkomst van de twee helften. De tweede helft "staat tegenover" de eerste helft.

4. De centrale as blijkt de belangrijkste gebeurtenis te zijn, gezien het de richting van het verloop van de ene helft van het verhaal naar de volgende verandert.
- B. De Gebeurtenissen op de Berg en op het Slagveld Vergelijken en Contrasteren
1. Dit verhaal is ook verdeeld in gebieden als volgt: De actie vindt plaats op twee plaatsen—op de berg en op het slagveld. Wanneer we de gebeurtenissen die plaatsvinden op de berg vergelijken en contrasteren met die op het slagveld, zullen we onmiddellijk zien dat het woord *Amalek* zevenmaal gebruikt wordt in de slagveld passages. Het woord *hand* verschijnt zevenmaal in de berg passages. Door deze parallel wil de Torah dat we ons focussen op het feit dat wat op het slagveld gebeurde, rechtstreeks beïnvloed werd door wat op de berg gebeurde.
- C. Deze contrasten zijn geen toeval. Thematische analyse stelt je in staat om vele parallellen, gelijkenissen en contrasten te ontdekken, die de hoofdboodschap van het verhaal helpen versterken. We hebben door thematische analyse twee dingen ontdekt over de structuur van dit verhaal:
- Omdat de twee helften van het verhaal “tegenover elkaar staan”, verwijzen ze ons naar het belang van de centrale as (vers 12).
  - Analyse van de gebeurtenissen die plaatsvinden op het slagveld en op de berg leert ons dat Israël's gevecht tegen Amalek (in het natuurlijke) rechtstreeks verbonden is met wat plaatsvond op de bergtop.
- III. Het Belang van de Woorden die in deze Parsha gebruikt worden—Het is geen toeval dat de woorden *Amalek* en *hand* beiden zevenmaal voorkomen. Telkens wanneer de Torah bepaalde woorden eenzelfde aantal keren gebruikt, probeert ze gewoonlijk een boodschap over te brengen. De boodschap zal begrepen worden door het gebruik van de woorden die eenzelfde aantal keren voorkomen. Daarom is het belangrijk hun gebruik in dit verhaal te begrijpen.
- A. Waarom is het belangrijk dat de naam *Amalek* zevenmaal gebruikt wordt in dit verhaal? Bovendien, wat deed Amalek om het generatie overschrijdende oordeel te verdienen dat Adonai uitsprak? Om deze vragen te beantwoorden, moeten we het principe begrijpen van *hier een beetje, daar een beetje* uit Jesaja 28:9-13. Denk eraan, de Torah rapporteert informatie *hier een beetje, daar een beetje*. Als we in de Schrift zoeken naar andere passages die Amalek vermelden, zouden we in staat moeten zijn betekenisvolle thematische parallellen bloot te leggen.
1. Kan je aan een Schriftvers denken dat meer licht werpt op het gevecht met Amalek?<sup>34</sup> We zien dat Amalek ***onethische methodes in oorlogvoering*** gebruikte omdat zij zwakke achterblijvers, waarschijnlijk oudere mensen, vrouwen en kinderen, aanvielen. Zijn er andere Schriftverzen die thematisch verbonden zijn met Amalek (in oorlog)?<sup>35</sup> ***Hier, lezen we nogmaals over Amalek die betrokken is in onethische methodes van oorlogvoering***, en vrouwen en kinderen wegvoert. Dit is een perfect voorbeeld van hoe een thema zal voortduren doorheen de Schrift.
  2. Het is geen toeval dat deze twee verslagen, hoewel honderden jaren van elkaar gescheiden in tijd, beide hetzelfde thema bevatten (onethische praktijken in oorlogvoering) in verband met Amalek.
  3. Noteer, in het verslag van de Exodus viel Amalek Israël zonder reden aan.
  4. Overwegend dat 1) Israël net Egypte verlaten had (op weg naar Kanaän), 2) de doelstelling om het volk Israël in Kanaän te vestigen (om een licht te zijn voor alle volkeren en hen wijzend naar de Ene ware God), en 3) dat de Amalekiten in het zuidelijk deel van Kanaän verbleven (Numeri 13:28-29), wat is de betekenis van de aanval door Amalek?<sup>36</sup>

Samengevat, we kunnen nu een duidelijker beeld zien waarom Amaleks aanval zo gruwelijk was. Denk gewoon eens even . De Elohim van Israël had juist de grootste, machtigste natie op aarde, Egypte, letterlijk vernietigd. Hoe brutaal van Amalek om Am Yisrael aan te vallen!!! Zie je nu het werkelijke belang van de centrale as in Devarim 25:17-19—dat Amalek Adonai niet vreesde! Wow! Ze hadden nogal wat lef om het volk dat juist de grootste natie op aarde volkomen vernietigd had aan te vallen. Ze vreesden de Heilige helemaal niet. Ze hadden volkomen minachting voor Hem ondanks Zijn geweldige daden die nooit tevoren op een dergelijke schaal voor de ogen van de volkeren. Bovendien, werden ze gekenmerkt door hun verwerpelijk gedrag op het slagveld—onethische praktijken in oorlogvoering. Dit zouden de redenen kunnen zijn waarom Adonai gebiedt dat Amalek volkomen vernietigd moet worden.

## ***de Connectie maken tussen de Parashat HaShavuah en de Haftara***

---

***Doelstelling***—Leren hoe Schriftverzen thematisch te verbinden, hierbij lerend hoe op een Hebreeuwse manier te denken. Geworteld worden in het belang van thematische analyse door het in actie te zien als je de Torah portie verbindt met de Haftarah portie.

Je kunt de Haftara lezing vinden in [Jesaja 54:1-10](#). Ik zal een aantal verzen van de Haftarah lezing opsommen. Het zal jouw taak zijn deze thematisch te verbinden met de Parashat HaShavuah lezing.

- I. Lees [Jesaja 54:1-10](#). Waarom bevond Jeruzalem zich in een toestand van melancholie, schaamte, vrees en vernedering?<sup>37</sup> Wat is de thematische connectie met de Torah portie van deze week?<sup>38</sup>
- II. Welke tijdsperiode in de geschiedenis beschrijft het best Jeruzalem als een weduwe?<sup>39</sup> Welke woorden gebruikt Jesaja om de karakter eigenschappen van de Heilige te beschrijven als Hij Zich uitstrekt om Jeruzalem te herstellen?<sup>40</sup> Kan je aan een passage denken in de sidra van deze week die het thema van barmhartigheid en goedheid onderwijst?<sup>41</sup> Dit zijn slechts enkele van de plaatsen waar goedheid onderwezen wordt. In feite verschijnt het thema van vriendelijkheid om de paar verzen opnieuw doorheen deze sidra.

## ***Messias in de Parsha***

---

***Doelstelling***—Leren hoe de Torah onderwijst over het leven en de bediening van Yeshua HaMashiach. Yeshua zei dat Mozes over Hem schreef<sup>42</sup>. Gezien de Torah het woord Messais zelfs nooit vermeldt, zal deze sectie je helpen de Messias in de Torah te zien. Dit gebeurt voornamelijk door gebruik te maken van thematische analyse en midrash.

### ***Messias' Dood op de Paal***

- I. Het is verbazend hoe dikwijls ogenschijnlijk onduidelijke passages betrekking hebben op Messias Yeshua. Lees [Devarim 21:22-23](#). Hoewel Messias geen misdadiger was, hoe is deze passage thematisch met Hem verbonden?<sup>43</sup> Kan je aan een andere passage denken uit de B'rit Chadashah (Nieuwe Verbond Geschriften) welke thematisch verbonden is met Messias Yeshua's dood aan een boom en het belang ervan voor onze redding?<sup>44</sup> Het blijkt dat de vloek van gehangen te worden aan een boom symbolisch is voor onze redding. Yeshua verlostte ons van de vloek door voor ons een vloek te worden (door aan een boom gehangen te worden, Devarim 21:22-23).
- II. Lees nu Galaten 3:13 in context—Galaten (3:10-14). Vele mensen hebben deze verzen verkeerd geïnterpreteerd. Ik ben er zelfs van overtuigd dat bepaalde vertalers ze niet begrijpen. Let op de titel die door de vertalers van de New King James gebruikt wordt voor deze sectie van de Schrift:

### ***De Wet Brengt een Vloek***

<sup>10</sup>Want allen, die het van werken der wet verwachten, liggen onder de vloek; want er staat geschreven: Vervloekt is een ieder, die zich niet houdt aan alles, wat geschreven is in het boek der wet, om dat te doen. <sup>11</sup> En dat door de wet niemand voor God gerechtvaardigd wordt, is duidelijk; immers, de rechtvaardige zal uit geloof leven. <sup>12</sup> Doch bij de wet gaat het niet om geloof, maar: wie dat doet, zal daardoor leven. <sup>13</sup> Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek der wet door voor ons een vloek te worden; want er staat geschreven: Vervloekt is een ieder, die aan het hout hangt. <sup>14</sup> Zo is de zegen van Abraham tot de heidenen gekomen in Jezus Christus, opdat wij de belofte des Geestes ontvangen zouden door het geloof.

Nu weet ik niet wat jij ervan denkt, maar de uitdrukking, “De Wet Brengt een Vloek” klinkt bij mij alsof de Torah (Wet) niet goed is, maar eerder slecht op een bepaalde manier. Doch, waarom zou iemand iets omarmen dat een vloek brengt? Gedurende de laatste twee weken bood ik geen enkele les aan over het fundamentele doel/de functie van de Torah, vermits de laatste twee sidra's dat punt niet beklemtoonden. We moeten echter het fundamentele doel/de functie van de Torah niet uit het oog verliezen. Hier is een kort mini overzicht van wat de volledige Schrift te zeggen heeft over het fundamentele doel/de functie van de Torah.

Hier is een korte opsomming van de functie/ het doel van de Torah zoals voorgesteld in de B'rit Chadasha (Nieuwe Verbond Geschriften).

- Mattheüs 5:17-21 Yeshua stelt dat de Torah dienst doet als een richtlijn voor de levensstijl van Zijn discipelen, voor wie gehoorzaamheid en/of ongehoorzaamheid hun toekomstige status in het Koninkrijk zal bepalen. ***Torah demonstreert levensstijl.***
- Romeinen 10:4 Paulus stelt dat de ultieme bedoeling/doel van de Torah was Israël naar Yeshua de Messias te leiden. ***Torah leidt ons naar Messias.***
- Romeinen 7:7 Paulus stelt dat de Torah zonde omschrijft. ***Torah leert wat rein is en onrein, juist en verkeerd, goed en kwaad, wat dood veroorzaakt en wat leven brengt.***
- Galaten 3:23 Paulus stelt dat de Torah gegeven werd om het volk te behoeden tot de Messias kwam. ***Torah behoedt de levens van individuen tot zij de Messias leren kennen.***
- Lukas 24:44 & Johannes 5:39, 46 Yeshua stelt uitdrukkelijk dat de Torah over Hem onderwees. ***Torah onderwijst ons over de Messias en Zijn rol in verlossing.***

- Romeinen 5:20 Paulus stelt dat de Torah gegeven werd om overtredingen (zonde) te laten toenemen. ***Torah heeft een specifiek effect op zonde in mensen.***

Zoals we duidelijk kunnen zien, *heeft de Torah vele functies/doelen en rollen*. Soms heeft het een onderwijzende rol, zodat we over de Messias kunnen leren. Soms neemt het de functie aan om de levensstijl van Yeshua's discipelen te beschrijven/aanschouwelijk te maken. Is een van deze functies belangrijker dan de andere? Is er meer? Ik denk van wel. Ik heb geen enkel probleem met gelijk welke van deze definities van de Torah. Tenslotte, zijn dit definities van de B'rit Chadasha. Ik denk echter dat de beste manier om de functie/doel van de Torah te begrijpen is naar de Torah zelf te gaan en te zien wat het zegt. Hoewel de schrijvers van de B'rit Chadasha vele doelen/functies van de Torah naar voren brachten, moeten we ons herinneren dat ze schreven aan mensen die haar meest fundamentele doel/functie al kenden. Laten we zien wat dat is.

- A. Lees Leviticus 18:5—<sup>5</sup> Gij zult Mijn ***inzettingen*** en Mijn ***verordeningen*** in acht nemen; *de mens die ze doet, zal daardoor leven*: Ik ben de HERE.” Dit vers is het eerste stadium waar de Heilige ons het doel geeft van het houden van Zijn Torah (inzettingen en verordeningen). Denk eraan, het woord Torah betekent gewoonweg de instructies (niet wetten) van de Heilige. Wat bedoelt Mozes als hij zegt “de mens die ze doet zal daardoor leven”? Dit vers bracht me gewoonlijk in verwarring. Het klinkt bijna alsof hij zegt, “Als je naar mij luistert, zal je mij horen.”
- B. Op het Pashat, of letterlijke interpretatie niveau, betekent het dit.

### ***Als je mijn Torah gehoorzaamt, zul je fysiek LEVEN hebben!***

Dat is het. Klinkt het te simpel? De eerste drie sidra's van het boek Devarim toonden ons telkens opnieuw hoe Mozes deze eenvoudige definitie gaf voor de (Pashat niveau) functie/doel van de Torah. Zij die de Torah houden zullen leven krijgen en in leven blijven, in het Land. Zij die de Torah niet gehoorzamen, zullen niet leven. In een notendop, ***De fundamentele functie/doel van de Torah (op het Pashat niveau) is om fysiek LEVEN te waarborgen/verzekeran/geven aan hen die haar houden!*** Zie ook [Devarim 4:1, 4 en 10](#), [Devarim 5:33](#), [Devarim 6:24](#), [Devarim 8:1 en 3](#), [Devarim 30:19](#), [Leviticus 26:3-13](#), [Ezechiël 20:10-11 en 13](#), en meer!

Nu we de betekenis van Leviticus 18:5 begrijpen, kan je me vertellen hoe dat vers verbonden is met de passage in Galaten 3:10-14?<sup>45</sup> Fantastisch, nu weten we wat de uitdrukking, “de mens die ze doet, zal daardoor leven”, betekent. Het betekent eenvoudigweg dat de persoon die de Torah gehoorzaamt ***LEVEN*** zal hebben! Vergelijk nu wat ik net gezegd heb met de titel die de vertalers van de NKJV boven Galaten 3:10-14 geplaatst hebben. Aan de ene kant, zegt Paulus dat gehoorzaamheid aan de Torah ***LEVEN*** brengt. Aan de andere kant, leidt de titel van de NKJV iemand ertoe te geloven dat de Torah zelf een vloek is! De Torah is duidelijk geen vloek. De Torah leert ons echter ook een andere les. Zij die ze niet gehoorzamen, zullen ***DOOD*** ontvangen, de ultieme vloek! Zie je, de Torah is geen vloek. Ongehoorzaamheid aan de geboden (mitzvot) van de Torah brengt een vloek. De titels van de NKJV zouden als volgt moeten luiden, “Ongehoorzaamheid aan de Torah Brengt een Vloek.”

- C. Hoe kwamen de vertalers van de NKJV dan op de gedachte dat de Torah een vloek is? Ik denk dat het te maken heeft met Paulus' verklaring in Galaten 3:10, “Want allen, die het van werken der wet verwachten, zijn onder de vloek; want er staat geschreven: Vervloekt is eenieder, die zich niet houdt aan alles, wat geschreven is in het boek der wet, om dat te doen.” Paulus zegt niet dat de werken van de Torah (haar geboden)

allen vervloekt zijn. Hij probeert gewoon te antwoorden op de argumenten van eenieder die zijn redding wil laten afhangen van werken, specifiek werken van de Torah. Zijn argument is het volgende. Als je vertrouwt op je gehoorzaamheid aan de Torah om je te redden, dan ben je onder een vloek, omdat de Torah zegt dat iemand die niet al haar werken doet vervloekt is. Daarom, omdat je duidelijk minstens eenmaal gezondigd hebt, ben je er geweest, omdat door slechts één keer te zondigen, je gefaald hebt om ALLE geboden van de Torah te gehoorzamen. Wat is dan de oplossing? Eerst en vooral, moeten we erkennen dat redding niet gebaseerd is op gehoorzaamheid aan Torah maar op geloof in de Heilige. Ten tweede, moeten we beseffen dat omdat Yeshua aan een boom gehangen werd, we verlost zijn van de vloek, die vanzelfsprekend op ons zou terecht komen voor het verbreken van een van de geboden (mitzvot) van de Torah. Paulus' boodschap is in exacte harmonie met die van Mozes. Gehoorzaam je, leef je. Ben je ongehoorzaam, sterf je. Maar dankzij de genade van de Heilige, zijn we verlost van de vloek van **ongehoorzaamheid aan** de Torah, als onze harten oprecht zijn voor Hem.

***Shabbat Shalom!***

---

<sup>1</sup> Ja, *De plaats (HaMaqom) waar YHVH uw Elohim (God) Zijn Naam zal doen wonen.*

<sup>2</sup> Het sprak van het vestigen van het gerechtelijk systeem in HaMaqom (waarvan we nu weten dat het sprak over Jeruzalem). Bovendien, bepaalde het de inzettingen (chukim) en verordeningen (mishpatim) voor de nationale ambten van Koning, Priester, Rechter en Profeet.

<sup>3</sup> De inzettingen (chukim) en verordeningen (mishpatim) van Parashat Re'eh en Shoftim hadden voornamelijk betrekking op Am Yisrael op *nationaal* niveau. De inzettingen (chukim) en verordeningen (mishpatim) van Parashat Ki Teitzei heb betrekking op Am Yisrael op *individueel* niveau.

<sup>4</sup> Ja, de Tien Geboden!

<sup>5</sup> Thema—Ken Adonai, geloof en vertrouw op Hem dat Hij alleen de enige en ene ware Elohim is.

<sup>6</sup> Thema—Afgoderij verboden.

<sup>7</sup> Thema—Heiliging van Adonai's Naam.

<sup>8</sup> Thema—Het getal zeven en een tijd voor de mens om te rusten.

<sup>9</sup> Thema—Respect voor autoriteit.

<sup>10</sup> Thema—Heiliging van leven.

<sup>11</sup> Thema—Heiliging van sexuele intimiteit.

<sup>12</sup> Thema—Heiliging van eigendom.

<sup>13</sup> Thema—Heiliging van waarheid.

<sup>14</sup> Thema—Tevredenheid.

<sup>15</sup> Er op vertrouwen dat Hij Zijn beloften zal waarmaken.

<sup>16</sup> De thema's van Gebod #1 (ken Adonai, geloof in Hem, herinner je wat Hij voor ons gedaan heeft).

<sup>17</sup> Gebod #2—Afgoderij is verboden!

<sup>18</sup> De plaats (HaMaqom) waar Adonai Zijn *NAAM* zal doen wonen.

<sup>19</sup> Het thema van Gebod #3 (heiliging van Adonai's Naam) is ook het thema voor Devarim 12-14!

<sup>20</sup> Het getal zeven.

<sup>21</sup> Het thema van Gebod #4—het getal zeven en het apart zetten van tijd ter ere van de Heilige—is ook het thema voor Devarim 15-16.

<sup>22</sup> Het zijn allemaal posities van leiderschap en autoriteit.

<sup>23</sup> Het thema van Gebod #5—respect voor (ouderlijke) *autoriteit*—is ook het thema voor Devarim 16:18-18:22!

<sup>24</sup> Het thema van een dood lichaam. In de meeste voorbeelden, wordt iemand per ongeluk of met opzet gedood.

<sup>25</sup> Het thema van Gebod #6 (heiliging van het leven) is ook het thema voor Devarim 19-21!

<sup>26</sup> Het algemeen thema heeft betrekking op gepaste echtelijke en sexuele relaties.

<sup>27</sup> Het thema van Gebod #7—heiliging van sexuele intimiteit—is ook het thema voor Devarim 22:10-23:19!



---

<sup>28</sup> Volgens Numeri 15:39, is het doel van het dragen van de tzitzit opdat “ gij niet de hoererij zoudt volgen waartoe uw hart of uw ogen geneigd zijn.” Dit is thematisch gelijk aan het zevende verbod op overspel .

<sup>29</sup> De eigendomsrechten van anderen respecteren.

<sup>30</sup> Het thema van Gebod #8—heiliging van eigendom—is ook het thema voor Devarim 23:20-26!

<sup>31</sup> Het thema van Gebod #9—heiliging van waarheid—is ook het thema voor Devarim 19:15-21!

<sup>32</sup> Ja. Het thema van hebzucht doordringt deze passage.

<sup>33</sup> Deze Parsha begint en eindigt met de aanmaning voor Am Yisrael om zich te herinneren (vergeet niet).

<sup>34</sup> Deuteronomium 25:17-18—Gedenk wat Amalek u gedaan heeft op uw tocht, toen gij uit Egypte getrokken waart; hoe hij u onderweg tegenkwam en al de zwakken in uw achterhoede afsneed, terwijl gij vermoeid en uitgeput waart.

<sup>35</sup> I Samuël 30:1-3—Toen David met zijn mannen op de derde dag in Ziklag kwam, hadden de Amalekiten een inval gedaan in het Zuiderland en Ziklag overvallen; Ziklag hadden zij veroverd en met vuur verbrand. En de vrouwen die daar waren, jong en oud, hadden zij gevangengenomen, zonder iemand te doden; zij dreven ze weg en gingen huns weegs. David kwam met zijn mannen bij de stad en zie, zij was met vuur verbrand, en hun vrouwen, zonen en dochters waren gevangengenomen.

<sup>36</sup> Omdat Amalek op de zuidelijke grens van Kanaän leefde, zou Israël uiteindelijk de strijd met hen aangegaan zijn. Dus lijkt het alsof de Amalekiten een grote afstand reisden om een preventieve slag toe te brengen om Adonai's plan, dat zij een groot volk zouden worden in het land Kanaän, te verijdelen. Daarom is dit een directe poging om het eeuwige plan dat Adonai voor Israël in petto heeft te dwarsbomen.

<sup>37</sup> Omdat, volgens Jesaja, Jeruzalem als een weduwe is die geen kinderen heeft en als een vrouw die door haar man verworpen is.

<sup>38</sup> Devarim 24:1-4 brengt de instructies met betrekking tot scheiding. Volgens deze passage, als een vrouw de gunst (bedoelend bij een zaak van immoraliteit ) van haar man verliest, mag hij van haar scheiden. De Haftara gebruikt deze taal om de gebrokenheid van Am Yisra'el te beschrijven als gevolg van verlaten te zijn door de Heilige.

<sup>39</sup> De laatste 2000 jaren, de tijdsperiode waarin Am Yisrael verbannen was uit Jeruzalem.

<sup>40</sup> Overvloedig genade, eeuwige barmhartigheid en goedheid.

<sup>41</sup> Devarim 22:6-7; 23:25-26; 24:10-15, 17-22.

<sup>42</sup> Yeshua zei in Johannes 5:46 dat Mozes over Hem sprak. Psalm 40:6-8, sprekend over de Messias, zei dat het boek over Hem geschreven is. Paulus zei dat al de feesten profetische schaduwen van Messias Yeshua waren.

<sup>43</sup> Het impliceert iemand die gehangen wordt aan een boom.

<sup>44</sup> Ja, Galaten 3:13.

<sup>45</sup> Ja, Paulus citeert uit Leviticus 18:5 in Galaten 3:12.